

ХРОНІКА

ОЛЕКСІЙ СТЕПАНОВИЧ МИКОША

До 80-річчя від дня народження

Олексій Степанович Микоша, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України народився в м. Макіївка Донецької області 9.09.1935 р. У 1958 р. з відзнакою закінчив Донецький медичний інститут за фахом «лікувальна справа». Після закінчення працював на кафедрі біохімії цього Інституту (1958–1960 рр.). Від 1960 до 1963 р. навчався в аспірантурі Інституту біологічної і медичної хімії Академії медичних наук СРСР (Москва) під науковим керівництвом тоді член-кореспондента, а згодом академіка АМН СРСР, професора М. О. Юдаєва. Саме в цей період Олексій Степанович набув фундаментальних знань із біохімії і ендокринології. Любов до ендокринології залишилась у нього на все життя, що стало основою для його подальшої наукової роботи.

У 1964 р. О. С. Микоша захистив дисертацію «Влияние эстрогена на образование гидрокортизона у морских свинок» на здобуття вченого ступеня кандидата медичних наук за фахом «біохімія». У тому ж році він повернувся до Донецька, де працював у центральній науково-дослідній лабораторії Донецького медичного інституту. З 1965 р. й донині він працює в Київському науково-дослідному Інституті ендокринології і обміну речовин МОЗ України (зараз на посаді головного наукового співробітника лабораторії гормональної регуляції обміну речовин).

Дисертацію «Основные процессы, обеспечивающие стероидогенез, и биохимические аспекты торможения функции коры надпочечных желез» на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю «біологічна хімія» Олексій Степанович захистив у 1984 р. У 1971 р. йому присвоєно вчене звання стар-

шим науковим співробітником, а у 2005 р. – звання професора.

Наукові інтереси Олексія Степановича пов'язані з дослідженням біохімії гормонів, а саме з регуляторними процесами в організмі, що є найважливішими серед актуальних напрямів біохімії. Слід зазначити, що одним із головних наукових напрямів досліджень колективу науковців Київського НДІ ендокринології і обміну речовин під керівництвом академіка АН

УРСР В. П. Комісаренка було експериментальне обґрунтування клінічної необхідності використання хлодитану (o,p^1 -ДДД) для лікування тяжкої патології кори надниркових залоз раку та хвороби Іценка–Кушинга. Авторами було досліджено морфологічні, функціональні і деякі біохімічні зміни, які спричинені впливом інгібітора, але молекулярний механізм інгібування функції цієї залози за дії o,p^1 -ДДД залишався нез'ясованим. Саме вирішенню цієї проблеми і було присвячено багаторічні дослідження О. С. Микоші.

Проведені Олексієм Степановичем дослідження впливу хлодитану на фосфоліпідний склад клітин кори надниркових залоз, а також на активність мембранозв'язаних ензимів виявили можливість цього інгібітора входити у фосфоліпідну фазу біомембран і спричинювати порушення їхньої архітектоники з наступними змінами функції. Це дозволило охарактеризувати специфічність основних біохімічних процесів у корі надниркових залоз і завдяки цьому зрозуміти механізми адренкортиколітичної дії хлодитану. Таким чином, він вперше в світі дослідив біохімічний механізм дії препарату хлодитан, який використовується для лікування раку кори надниркових залоз та хвороби Іценка–Кушинга.

Проф. О. С. Микоша є провідним спеціалістом в Україні з біохімії гормонів та гормональної регуляції обміну речовин. Наразі він продовжує дослідження механізмів регуляції функції кори надниркових залоз, зокрема процесів внутрішньоклітинного переносу сигналів вторинними месенджерами. Ним створено концепцію багатофакторної регуляції функції надниркових залоз в умовах стресу різної інтенсивності. В її основі лежить те, що за стресу запускаються різні регуляторні системи кількох месенджерних каскадів.

Президія Академії медичних наук України відзначила науково-дослідну роботу «Роль метаболітів фосфоліпідів у переносі та ампліфікації сигналів у клітинах кори наднирників», якою керував О. С. Микоша, як найкращу, що була виконана в 1995 році. Цикл його досліджень, присвячених проблемі регуляції обміну речовин у нормі та

за патології відзначено премією імені академіка О. В. Палладіна (2001 р.).

О. С. Микоша є автором майже 200 наукових публікацій. Під його керівництвом захищено 3 кандидатські та дві докторські дисертації. Він – член правління Асоціації ендокринологів України, Українського біохімічного товариства, працює заступником головного редактора журналів «Ендокринологія» і «Українського біохімічного журналу» (зараз «The Ukrainian Biochemical Journal»), входить до складу спеціалізованих кваліфікаційних вчених рад Інституту ендокринології і обміну речовин ім. В. П. Комісаренка АМН України та Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України. Цю роботу Олексій Степанович здійснює з високим професіоналізмом, небайдужістю і працьовитістю, за що здобув повагу та вдячність від учнів і колег.

Вельмишановний Олексію Степановичу!

Щиро вітаємо Вас з ювілеєм, зичимо Вам міцного здоров'я, наснаги і успіхів у подальшій роботі.

*Центральна рада Українського біохімічного товариства,
Колектив Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України,
Редакція і редколегія «The Ukrainian Biochemical Journal»,
Колеги, учні та друзі*